

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Затверджено:
Вченою радою
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
від «26» березня 2019 р. № 5

ПОЛОЖЕННЯ
про систему запобігання та виявлення плагиату у Національному
технічному університеті «Дніпровська політехніка»

Вводиться в дію наказом ректора
від «26» березня 2019 р. № 5 - ВР

м. Дніпро - 2019

Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» Дніпро, НТУ «ДП», 2019» - 18 с.

Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» втілює Національну рамку кваліфікацій, Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Європейські стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах, Стратегію НТУ «ДП», Програму розвитку Державного ВНЗ «НГУ» до 2025 р. та Політику забезпечення якості освіти Державного ВНЗ «НГУ»

Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» розроблено робочою групою:

Азюковський Олександр Олександрович, перший проректор;
Бардась Артем Володимирович, декан факультету менеджменту;
Заболотна Юлія Олександрівна, начальник науково-методичного відділу;
Колісник Лариса Олексіївна, завідувач відділу аспірантури і докторантури;
Кузьменко Олександр Михайлович, начальник відділу внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
Салов Володимир Олександрович, директор науково-методичного центру;
Салова Віра Олександрівна, начальник навчального відділу;
Трегуб Микола Володимирович, проректор з навчально-виховної роботи та перспективного розвитку

Зміст

1 Загальні положення	3
2 Визначення понять	4
3 Попередження плагіату в освітньому процесі	6
4 Перевірка, виявлення плагіату та його усунення	6
5 Порядок розгляду факту академічного плагіату та застосування дисциплінарних стягнень	9
6 Відповідальність за допущення плагіату	10
7 Порядок подання апеляції та її розгляд	11
8 Запобігання плагіату на ієрархічних рівнях	12
Додатки	14

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» усвідомлює власну відповідальність за формування українського суспільства як тепер, так і у майбутньому, формуючи ціннісні орієнтації, уявлення співробітників та студентів нашого університету, які сприятимуть розвитку таких особистісних чеснот як відповідальність, чесність, почуття обов'язку. Ці чесноти дозволяють робити наше академічне середовище справедливим та застосовувати меритократичні підходи до управління людьми.

Університет зобов'язується вживати заходів із забезпечення академічної доброчесності, зокрема шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників, роботах здобувачів вищої освіти та притягнення порушників до дисциплінарної відповідальності.

1 Загальні положення

1.1. Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» (далі – Університет) розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське права та суміжні права», Статуту, Стратегії НТУ «ДП», Програми розвитку Державного ВНЗ «НГУ» на період до 2025 року, «Політики забезпечення якості освіти», Кодексу Доброчесності та

Стандарту і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (European Standards and Guidelines for Quality Assurance for European Higher Education Area).

1.2. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти Університету, застосовується в частині, що не суперечить нормативній документації Університету та чинному законодавству України.

1.3. Об'єктами виявлення плагіату є результати діяльності учасників освітнього процесу: навчальної (здобувачі вищої освіти), наукової (науково-педагогічні, педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти та наукових ступенів магістра, доктора філософії, доктора наук), навчально-методичної (співробітники Університету).

1.4. Мета - встановлення фундаторських засад щодо запобігання поширенню плагіату в письмових роботах учасників освітнього процесу; формування культури коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

2 Визначення понять

Автор – це людина, яка написала будь-яку працю, твір і т. ін. або розробила якийсь план, проект, продукт.

Види текстового плагіату: дослівне копіювання чужої роботи (як без відома, так і з дозволу автора) та оприлюднення її під своїм іменем; компіляція – процес написання твору, наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження та опрацювання джерел; парафраза – переказ своїми словами тексту іншого автора, суть якого полягає у заміні слів та знаків; переклад з іншої мови без належного оформлення цитування; часткове копіювання чужої роботи без належного оформлення цитування.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (ст. 1 ЗУ «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII).

Кваліфікаційна робота – навчально-наукова робота, яка може передбачатися на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти. Форми кваліфікаційної роботи включають: дипломну роботу (проект), дисертаційне дослідження, публічну демонстрацію (захист), сукупність наукових статей, комбінацію різних форм вище зазначеного тощо.

Лексема – (від грец. – «слово», «вираз», «мовний зворот») – слово як

самостійна значеннева одиниця, яку в мовознавстві розглядають у сукупності всіх форм і значень.

Необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти; невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання; застосування системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо; відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання.

Обман - включення до співавторів наукових публікацій осіб, що не брали кваліфікованої участі в їх підготовці; подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами, або робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання; здавання або представлення різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності; написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах; використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів з однаковими варіантами; несамотійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або не зазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю; проходження процедур контролю знань підставними особами; симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів; надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи.

Оприлюднення (розкриття публіці) твору – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII).

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (ст. 50 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII).

Плагіат академічний – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (ст. 69 ЗУ «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII). Види академічного плагіату: плагіат фрагментів письмових робіт та повних текстів; плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо; відсутність належних посилань за відсутності привласнення авторства; помилки цитування.

Самоплагіат – дуплікація публікацій — публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових

наукових робіт; дуплікація наукових результатів — публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних статтях, монографіях, інших наукових працях як нових результатів, які публікуються вперше подання у звітах із виконання різних наукових проектів тих самих результатів як таких, що отримані при виконанні відповідного проекту; повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність із інших дисциплін, без дозволу викладача; агрегування чи доповнення даних — суміщення раніше опублікованих і нових даних без їх поділу з відповідними посиланнями на попередню публікацію; повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

Твір – загальний термін для позначення результату творчої діяльності людини у науковій, літературній і художній сферах, представленого на паперових носіях та в електронному вигляді, зокрема в мережі Інтернет (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, автореферат і рукопис дисертації (дисертаційна робота), кваліфікаційна робота: дипломна робота, дипломний проект).

Типи академічного плагіату: текстовий – повне або часткове запозичення фрагментів тексту інших авторів (не видозмінених або модифікованих), наявне у статтях, тезах, звітах, монографіях, рукописах кваліфікаційних робіт тощо; *плагіат програмних кодів* – повне або часткове копіювання програмного коду, написаного іншою особою та поданого як власна розробка; *плагіат в нетекстових джерелах* – копіювання даних в електронних таблицях, діаграмах, даних наукових експериментів, фото- та медіа ресурсах; запозичення ідей; наслідування стилю. Академічний плагіат — це феномен, інтерпретація якого залежить від академічних традицій та культурного контексту. Крім того, існує чимало пограничних випадків, які можна розцінювати і як академічний плагіат, і як його відсутність (зокрема, такою ситуацією можуть бути помилки в посиланнях на джерела). Для уникнення таких випадків у викладанні сьогодні необхідно орієнтуватися на впровадження мінімальної рамки тлумачення змісту академічного плагіату відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту».

Фабрикація – наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо; • посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело; приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували.

Фальсифікація – необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань (таке, що не базується на повторних чи додаткових дослідженнях, вимірюваннях або

розрахунках, виправленні виявлених помилок тощо); наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел; зокрема, статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування; наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.¹

Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII).

2.1. Компетентності із академічної доброчесності

1. Діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики.
2. Самостійно виконувати навчальні завдання.
3. Коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.
4. Усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до цих.
5. Оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності.
6. Давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами, та інші.²

3 Попередження плагіату в освітньому процесі

3.1. Попередження плагіату (компіляції) у освітньому процесі здійснюється шляхом:

- формування, видання та розповсюдження методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах матеріали;
- запровадження факультативних занять на першому році навчання бакалаврату та магістерських програм курсу лекцій з основ

¹

Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії 15 з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти. — К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. — 24 с.

наукового письма та дослідницької роботи, а також з вивчення вимог до написання письмових робіт та акценту на принципи самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання;

- інформації з інших джерел та уникнення плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань;
- формування завдань для написання модульних контрольних робіт та курсових робіт з використанням творчих завдань, що сприяють розвитку самостійного підходу студента до їх виконання;
- ознайомлення студентів із цим Положенням через офіційний Web-сайт Університету.

3.2. Попередження плагіату у наукових дослідженнях.

3.3 Ознайомлення в обов'язковому порядку із цим Положенням науковим керівникам і консультантам молодих науковців на усіх етапах виконання наукових робіт, а також контролювання та попередження фактів академічного плагіату.

4 Перевірка, виявлення плагіату та його усунення

4.1. У освітньому процесі.

4.1.1. Перевірка рівня запозичень у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти здійснюється випусковою кафедрою відповідно до графіка дипломного проектування (не пізніше ніж за 3 дні до захисту роботи).

4.1.2. Перевірка виконується відповідальною особою, призначеною завідувачем кафедрою, шляхом вводу кваліфікаційної роботи до певної електронної системи.

4.1.3. Відповідальна особа (нормоконтроль) приймає у друкованому вигляді підписану керівником завершену кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти, а також її електронну версію у форматі *.rtf (Rich Text Format), *.doc (Word 97 - Word 2003), *.docx (Word 2007), *.pdf (Portable Document Format).

Відповідальна особа вибірково перевіряє електронну версію кваліфікаційної роботи на предмет збігу її друкованим екземпляром.

Якщо версії не ідентичні, кваліфікаційна робота повертається здобувачеві для усунення розбіжностей.

Порядок проведення перевірки електронною системою Anti-Plagiarism викладено в інструкції (Додаток А).

4.1.4. При ідентичні двох версії перевірка виконується на наявність академічного плагіату в повному обсязі від назви кваліфікаційна робота до її висновків протягом одного робочого дня. Після її закінчення здобувач отримує роздруковану довідку про результат перевірки. Довідка обов'язково додається з кваліфікаційною роботою до екзаменаційної комісії (Додаток Б).

4.1.5. Для дипломних проектів освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти допускається максимальний збіг з однією роботою не більше ніж 40 %; для дипломних робіт освітньо-наукових програм – не більше ніж 25 %. Наявність помилок у роботі не повинна перевищувати межу 20 %; у разі використання специфічних термінів – 30 %. Кваліфікаційна робота не повинна мати менше ніж 60 000 знаків (300 лексем). Кваліфікаційна робота, що не відповідає одній із встановлених вимог, повертається здобувачу вищої освіти на доопрацювання. Допускається не більше ніж три перевірки однієї кваліфікаційної роботи у електронній системі Anti-Plagiarism (чи інших електронних системах).

4.1.6. У разі виявлення плагіату, що перевищує встановлені нормативи (на підставі довідки), здобувач не допускається до захисту кваліфікаційної роботи до моменту усунення виявлених порушень та повторного проходження перевірки в електронній системі Anti-Plagiarism. У випадку виявлення умисного пошкодження тексту кваліфікаційної роботи, що унеможлиблює її перевірку в електронній системі Anti-Plagiarism, повну відповідальність за це несе винятково здобувач вищої освіти, а робота знімається із захисту.

4.1.7. У разі незгоди автора кваліфікаційної роботи щодо дій посадових осіб – науковий керівник інформує про це службовою запискою декана факультету. Остаточне рішення щодо факту академічного плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти може бути прийнято комісією, створеною розпорядженням декана факультету.

4.2. У науковій діяльності

4.2.1. Перевірка на наявність академічного плагіату здійснюється на етапі представлення рукописів наукових робіт для розгляду редакційною колегією або кафедрою.

Редактори журналів, засновниками яких є Університет, оргкомітети заходів наукового, науково-технічного, науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, симпозіумів тощо) приймають до публікації статті (тези), які проходять обов'язкову перевірку на плагіат за допомогою системи Anti-Plagiarism, або іншою спеціалізованою програмою.

4.2.2. Перевірка рукописів статей, тез доповідей проводиться за допомогою одного або декількох програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи. При цьому використовується така орієнтовна шкала (у відсотках до загального обсягу матеріалу):

- висока унікальність, робота допускається до опублікування – 90 – 100%;
- середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки – 51 - 89 %;
- низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого

розгляду –50 % і нижче.

4.2.3. Відповідальні секретарі наукових журналів та оргкомітетів конференцій, відповідальні особи з числа висококваліфікованих співробітників кафедр, що призначаються розпорядженням завідувача кафедри, організують перевірку кожної представленої роботи на наявність академічного плагіату та надають довідку у роздрукованому вигляді для подальшого розгляду на засіданнях кафедр, експертних комісій спеціалізованих вчених рад, оргкомітетів конференцій.

4.2.4. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються протоколом (засідання експертної комісії кафедри, редакційної колегії журналу, оргкомітету конференції) у вигляді рішення щодо дозволу до опублікування матеріалів, повернення матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

4.2.5. Перевірку на академічний плагіат дисертаційних робіт і авторефератів, згідно з чинним законодавством, організують голови спеціалізованих вчених рад.

4.2.5.1. Перевірка на прямі текстові запозичення проводиться здобувачем наукового ступеня самостійно з використанням можливостей відділу аспірантури і докторантури за рахунок наявних штатних працівників, які наймаються університетом.

4.2.6. Факт академічного плагіату у творах науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів може бути констатований комісією, створеною на підставі розпорядження проректора з науково-педагогічної (наукової) роботи, у творах здобувачів вищої освіти – на підставі розпорядження декана відповідного факультету.

4.3. У навчально-методичній роботі

4.3.1. Для надання навчальному підручнику, навчальному, навчально-методичному посібнику, конспекту лекцій тощо грифу вченої ради університету та друку навчально-методичного видання у редакційно-видавничому відділі Університету як обов'язковий елемент встановлено експертизу – перевірку змісту видання на наявність плагіату.

4.3.2. Завідувач кафедри направляє рукопис для перевірки на плагіат до відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотеки університету. Співробітник бібліотеки приймає електронну версію навчального видання на експертизу за умов дотримання певних вимог:

- 1) наявності роботи в завершеному вигляді;
- 2) файл видання у форматі *.doc (Word 97 – Word 2003), *.docx (Word 2007).

4.3.3. Перевірка видання на академічний плагіат здійснюється на базі даних електронної бібліотеки Університету впродовж 2-х робочих днів. За результатами перевірки видання автору видається довідка (Додаток В).

Позитивним результатом перевірки вважається, коли обсяг запозичень у навчальній книзі не перевищує 10 %, у навчально-методичному виданні – 20 %.

4.3.4. У випадку, коли виявлений відсоток плагіату в навчальному виданні перевищує встановлені нормативи, автору повертається робота на доопрацювання.

Після внесених автором необхідних виправлень процедура перевірки видання на наявність плагіату проводиться повторно.

5 Порядок розгляду факту академічного плагіату та застосування дисциплінарних стягнень

5.1. Виявлення факту академічного плагіату у творах можливе на етапі:

- представлення в редакційну колегію (видавництво) або для розгляду вченою радою з метою рекомендації до друку – для наукових робіт (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт);
- розгляду на засіданні кафедри творів викладачів, що вимагають ухвалення кафедри;
- подання на перевірку викладачеві студентських робіт різного виду (стаття, тези, препринт, магістерська (бакалаврська) робота, курсова робота, реферат, есе тощо).

5.1.1. Особа, яка виявила академічний плагіат у творах, що є науковими роботами (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, дисертація) службовою запискою повідомляє про це проректора з наукової роботи університету.

5.1.2. Викладач, який виявив академічний плагіат (компіляцію) у творах студентів (стаття, тези, препринт, магістерська (бакалаврська) робота, курсова робота, реферат, есе, тощо) попереджає про це автора, а у разі його незгоди – інформує службовою запискою завідувача своєї кафедри.

5.2. Факт академічного плагіату у творах:

- студентів може бути констатований комісією, створеною розпорядженням завідувача кафедрою;
- викладацького складу, докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня – комісією, створеною на підставі розпорядження проректора з наукової роботи університету.

5.3. Виявлення двох і більше фактів плагіату у творах докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня може бути підставою для виключення з докторантури (аспірантури) чи їх відкріплення від аспірантури Університету.

5.4. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) в осіб викладацького складу може бути враховано при подовженні дії контракту.

6 Відповідальність за допущення плагіату та порушення академічної доброчесності

6.1. Науково-педагогічні працівники, що публікують наукові праці та навчальні, навчально-методичні видання, несуть особисту відповідальність за коректну роботу із джерелами інформації, дотримання вимог наукової етики; за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Автор та завідувач кафедри несуть персональну адміністративну відповідальність за недопущення плагіату в навчальних та навчально-методичних виданнях. При повторному виявленні плагіату в навчальному або навчально-методичному виданні воно вилучається з плану видань кафедри (факультету), а її автор притягується до адміністративної відповідальності.

У наукових творах за недопущення академічного плагіату несуть персональну адміністративну відповідальність автор та науковий керівник (консультант).

6.2. Здобувачі вищої освіти та керівники кваліфікаційних робіт несуть персональну адміністративну відповідальність за недопущення академічного плагіату.

Здобувач вищої освіти несе персональну відповідальність за вчасне подання кваліфікаційної роботи на перевірку в електронній системі AntiPlagiarism у порядку, визначеному цим Положенням.

6.3. Керівник кваліфікаційної роботи несе відповідальність за її перевірку у встановлені терміни, контролює процес доопрацювання роботи здобувачем та повторної перевірки на академічний плагіат.

6.4. Завідувач кафедри несе персональну відповідальність за організацію процесу перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти у електронній системі Anti-Plagiarism.

6.5. Рішенням засідання кафедри керівник кваліфікаційної роботи, який систематично допускає наявність академічного плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, притягується до дисциплінарного стягнення – відсторонюється від керівництва дипломним проектуванням на певний термін.

6.6. Відповідальність за виявлення академічного плагіату у дисертаційних дослідженнях, у разі їх захисту, несуть голови спеціалізованих вчених рад, на засіданнях яких відбувся захист.

6.7. Відповідальність за друк статей, поданих до збірників наукових праць або наукових журналів, у яких виявлений академічний плагіат, несуть їх головні редактори.

6.8. Ступінь серйозності порушень може відрізнятися за видами порушень, їх повторюваністю, видами робіт (поточні письмові завдання, підсумкова атестація з дисципліни, підсумкова атестація на певному рівні

освіти, дисертації, монографії, наукові публікації, наукові звіти тощо) та ін. Основні види відповідальності педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників за порушення академічної доброчесності встановлює ч. 5 ст. 42 Закону України «Про освіту». До них належать: відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

6.9. Додатково до визначених законом видів академічної відповідальності заклади вищої освіти можуть застосовувати:

- усне зауваження від викладача або уповноваженого представника адміністрації (керівника кафедри, факультету тощо);
- попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;
- скерування на додаткове навчання з питань академічної доброчесності;
- повторне виконання завдання;
- зниження оцінки за виконання завдання;
- внесення постійного чи тимчасового запису до реєстру порушень академічної доброчесності (цей запис може бути доступний потенційним роботодавцям, закладам вищої освіти при прийомі на навчання або на роботу, а також в інших визначених внутрішніми регуляторними документами випадках);
- усне чи письмове повідомлення юридичної або фізичної особи, яка здійснює оплату за навчання, про факт порушення;
- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу;
- позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених закладом вищої освіти;
- позбавлення права голосу у колегіальних органах управління закладу вищої освіти або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування наукових досліджень, стипендій, грантів тощо;
- відрахування чи звільнення.

6.10. Особливості перевірки на академічний плагіат дисертаційних робіт. Слід говорити про докладання університетом та його спецрадами. розумних зусиль із виявлення можливого академічного плагіату в тексті дисертаційної роботи. Відповідні кроки можуть включати:

- призначення спецрадою або закладом вищої освіти (науковою установою) особи або осіб, відповідальних за перевірку дисертаційного дослідження на академічний плагіат;

- навчання цих осіб сутності, видам академічного плагіату, способам його виявлення;
- проговорювання із задіяними у процедурі оцінки дисертаційного дослідження фахівцями необхідності відповідально ставитися до перевірки робіт на академічний плагіат, інформувати спеціалізовану вчену раду про результати перевірки;
- використання спеціалізованого програмного забезпечення для перевірки роботи на прямі текстові запозичення із відкритих інтернет-джерел та електронних репозитаріїв (архівів) із обмеженим доступом, із обов'язковим експертним аналізом повного звіту програми. У 2018 р. МОН уклав меморандуми із кількома компаніями-постачальниками такого програмного забезпечення, відповідно до яких спеціалізовані вчені ради одержують можливість безкоштовно перевіряти тексти дисертацій у таких програмах;
- якщо доступ до такого програмного забезпечення відсутній, експерт може вручну перевірити ключові фрагменти тексту на запозичення за допомогою Інтернетпошуку за цими фрагментами та/або за ключовими словами;
- призначення рецензентом або офіційним опонентом фахівця за темою дисертації, який добре обізнаний із літературою за цією темою і найчастіше зможе помітити некоректні запозичення із знайомої йому літератури;
- при вивченні тексту дисертації варто звертати увагу на фрагменти, написані у дещо недоладному стилі, які можуть бути ручним або машинним перекладом із поширених іноземних мов (російська, англійська, німецька); ці фрагменти можна перевірити через Інтернет-пошук по «зворотних перекладах» відповідних словосполучень і частин тексту;
- ще одна ознака можливого академічного плагіату — різні фрагменти тексту написані в різному стилі. Втім, тут варто враховувати ймовірність написання різних частин тексту на різних етапах підготовки дисертації, коли з часом стиль академічного письма у людини змінюється.

7 Порядок подання апеляції та її розгляд

7.1. У випадку незгоди з висновком (довідкою) щодо виявлення факту плагіату в творі автор має право у триденний термін з моменту виявлення плагіату подати письмову апеляційну заяву:

- викладацький склад, аспіранти, докторанти – на ім'я проректора з науково-педагогічної (наукової) роботи;
- здобувачі вищої освіти – на ім'я декана факультету.

7.2. Для розгляду апеляційної заяви здобувача вищої освіти створюється апеляційна комісія, персональний склад якої формується розпорядженням проректора з науково-педагогічної роботи із найбільш досвідчених та авторитетних викладачів відповідних кафедр (загальний

склад не більше ніж 5 осіб).

Секретарем комісії призначається відповідальний по кафедрі за введення до електронної системи Anti-Plagiarism кваліфікаційних робіт. До складу апеляційної комісії не може бути включений викладач, який безпосередньо виявив факт плагіату. Повноваження апеляційної комісії дійсні протягом одного навчального року. На засіданні комісії повинна бути спокійна і доброзичлива обстановка

7.3. Голова апеляційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту виходу розпорядження проректора з науково-педагогічної роботи про створення апеляційної комісії. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не з'являється на засідання апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

7.4. Для розгляду апеляційної заяви викладача, докторанта, аспіранта, здобувача створюється апеляційна комісія із числа професорів університету відповідної галузі знань чи наукового профілю. Головою апеляційної комісії призначається проректор з наукової роботи університету.

7.5. У разі необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів з розривом не більше ніж три робочі дні.

7.6. Сумніви, що виникають у членів апеляційної комісії, трактуються на користь особи, твір якої розглядається апеляційною комісією.

7.7. За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, зазначаючи «З висновками апеляційної комісії погоджуюся».

Висновки апеляційної комісії зберігаються:

- стосовно академічного плагіату (копіляцій) у творах студентів – в деканаті;
- стосовно академічного плагіату (копіляцій) у творах викладача, докторанта, аспіранта, здобувача – у проректора з наукової роботи університету.

7.8. У випадку відсутності апеляційної заяви апеляційна комісія може бути створена на підставі ініціативи проректорів університету, декана факультету, завідувача кафедри, органу студентського самоврядування.

8 Запобігання плагіату на ієрархічних рівнях

8.1. Університету

8.1.1. Усі наукові праці, навчальні, навчально-методичні видання співробітників (за згодою) та здобувачів вищої освіти підлягають публікації в репозитарії або електронній бібліотеці Університету.

Перед розміщенням робіт у репозитарії вони проходять перевірку на наявність плагіату із залученням ресурсів мережі Internet.

8.1.2. Редакційно-видавничий і навчально-методичний відділи контролюють процес видання та розповсюдження навчальних, навчально-методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на матеріали, використані у письмових роботах.

8.1.3. Відділ внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (методична комісія з перевірки кваліфікаційних робіт) не рідше ніж один раз на рік проводить аналіз результатів перевірок кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти усіх рівнів, ступенів та спеціальностей на наявність академічного плагіату по факультетах і доповідає про її результати на засіданні вченої ради Університету.

8.1.4. Це Положення та інших документи щодо запобігання та виявлення плагіату розміщуються на офіційному сайті Університету.

8.2 Факультету

8.2.1. На факультетах запроваджуються спеціальні заняття для здобувачів вищої освіти та наукових ступенів з основ наукового письма та дослідницької роботи, коректного використання у письмових роботах інформації з інших джерел та уникнення плагіату, правил опису джерел та оформлення цитувань.

8.2.2. Результати дипломного проектування підлягають обговоренню на вчених (методичних) радах факультетів з обов'язковим аналізом стану перевірок кваліфікаційних робіт на наявність плагіату та розглядом заходів щодо його усунення.

8.3 Кафедри

8.3.1. Керівник кваліфікаційної роботи в обов'язковому порядку ознайомлює із цим Положенням здобувачів вищої освіти, а на всіх етапах виконання кваліфікаційної роботи контролює і попереджає факти плагіату.

8.3.2. Відповідальний за дипломне проектування на кафедрі напередодні захисту вносить до системи «Електронний університет» по кожній кваліфікаційній роботі такі дані: відсоток плагіату, відсоток помилок та кількість лексем.

Якщо введені дані відповідають встановленим нормам перевірки на наявність академічного плагіату, то студент допускається до захисту.

Якщо дані щодо перевірки на наявність академічного плагіату не внесені до системи «Електронний університет», то прізвище такого студента, відповідно, не відображається у відомості захисту кваліфікаційної роботи, а студент не допускається до захисту.

8.3.3. Результати перевірки на наявність академічного плагіату обов'язково містяться у щорічному звіті кафедри за результатами дипломного проектування, який подається у деканат та до навчального відділу.

8.3.4. Завідувач кафедри в обов'язковому порядку ознайомлює із цим Положенням науково-педагогічний персонал та співробітників, що

займаються навчальною роботою, науково-методичною діяльністю.

Джерела

1. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. – 23.10.2018. – 33 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>

2. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 р. № 423. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/70480578>

3. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії 15 з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти. — К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. — 24 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Інструкція щодо перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти
в електронній системі Anti-Plagiarism

Реєстрація у системі

Для отримання доступу до системи Anti-Plagiarism необхідно пройти реєстрацію.

Для цього на електронну адресу YuriyMikhaylovskiy@yahoo.com необхідно надіслати наступну інформацію:

- повну назву навчального закладу;
- адресу навчального закладу;
- кількість логінів та їх тип (користувач / адміністратор);
- для кожного логіну вказати повні дані відповідального (П. І. Б., контактний телефон, E-Mail, факультет, кафедра).

Додаток Б

(Приклад)

ДОВІДКА

Видана Кузьменку О.М., професору кафедри підземної розробки про перевірку на плагіат підручника. Технологія підземної розробки корисних копалин для студентів спеціальності 184 Гірництво / О.М. Кузьменко. – Дніпро: НТУ «ДП», 2018. – 320 с.

Виявлено плагіат по друкованим виданням Державний ВНЗ «НГУ» (з 2005р.).

Джерело плагіату

ID Опис

Наявність плагіату в документі Символи Лексеми

12346

Назва: Підручник. Технологія підземної розробки пластових родовищ корисних копалин для студентів напрямку підготовки бакалаврів 0903 Гірництво. Додано до БД: 2015-06-22 Автори: Бондаренко В. І., Кузьменко О.М. Грядущий Ю.Б., В.Г. Гайдук та інші.

10157 (13.0%)

148 (18.0%)

Директор НБ НТУ «ДП» Петров В.А.